

19. 6. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ustanovení §§ 32 a 32a zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, očima pracovního práva

Dne 1. 1. 2005 nabyl účinnosti zákon č. [563/2004](#) Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (dále též „ZPP“), který mimo jiné upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení a pedagogických pracovníků zařízení sociálních služeb[1]. Předpoklady pro různé druhy pedagogických pracovníků jsou nastaveny tak, aby byla zajištěna odborná kvalifikace těchto pedagogů pro přímou pedagogickou činnost.

Nicméně zákonodárce v ustanovení § 32 ZPP vymezil několik výjimek, kdy může fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad odborné způsobilosti[2], vykonávat přímou pedagogickou činnost.

Ustanovení § 32 odst. 1 písm. a) ZPP představuje výjimku pro fyzickou osobu, která ke dni účinnosti ZPP (tedy od 1. 1. 2005) dosáhla 50 let věku a dlouhodobým výkonem přímé pedagogické činnosti na příslušném druhu nebo typu školy nejméně po dobu 15 let prokázala schopnost výkonu požadované činnosti.

V ustanovení § 32 odst. 1 písm. b) ZPP bylo stanoveno přechodné období 10 let[3] ode dne nabytí účinnosti ZPP (tedy od 1. 1. 2005), kdy může přímou pedagogickou činnost vykonávat i fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad odborné způsobilosti, pokud v této době nezahájí studium, kterým potřebný předpoklad získá, a toto studium úspěšně neukončí.

V ustanovení § 32 odst. 1 písm. c) ZPP je zakotvena výjimka pro učitele odborných předmětů[4].

Blíží se konec platnosti výjimky stanovené v ustanovení § 32 odst. 1 písm. b) ZPP a množí se dotazy týkající se pracovněprávních aspektů nejen tohoto ustanovení, ale celého § 32 a § 32a ZPP. Některé z dotazů týkajících se ustanovení § 32 a § 32a ZPP z poslední doby bych rád v tomto příspěvku zodpověděl.

1. Náleží pedagogickému pracovníku, kterému byla dána výpověď z důvodu nesplnění podmínky odborné kvalifikace, odstoupné?

Ne, takovému zaměstnanci odstoupné nenáleží. Zaměstnanec má nárok na odstoupné pouze za splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 67 zákoníku práce[5] (dále též „ZP“), tedy je-li mu dána výpověď z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až d) ZP.

Nemá-li pedagogický pracovník potřebné vzdělání (tedy potřebnou odbornou kvalifikaci), je v takovém případě dán výpovědní důvod podle ustanovení § 52 písm. f) ZP, podle něž může zaměstnavatel dát zaměstnanci výpověď, pokud zaměstnanec nesplňuje předpoklady stanovené právními předpisy pro výkon sjednané práce nebo nesplňuje-li zaměstnanec bez zavinění zaměstnavatele požadavky pro řádný výkon této práce, tudíž takovému pedagogickému pracovníkovi zákoník práce právo na odstoupné nepřiznává.

2. Je možné dát pedagogickému pracovníkovi, který nesplňuje podmínky odborné kvalifikace, výpověď podle § 52 písm. f) zákoníku práce i před 1. 1. 2015?

Ano. Je potřeba mít na zřeteli, že pedagogický pracovník, který nemá potřebné vzdělání podle ZPP, se stal nekvalifikovaným dnem nabytí účinnosti ZPP (tzn. 1. 1. 2005).

Platí, že ustanovení § 32 odst. 1 písm. b) ZPP rozhodně není prostředkem k prominutí chybějícího vzdělání pedagogických pracovníků, nýbrž smyslem a významem tohoto ustanovení je, aby po dobu lhůty v něm uvedené (tedy do 31. 12. 2014) mohl ředitel školy využívat nekvalifikované pedagogické pracovníky k výkonu přímé pedagogické činnosti, aniž by tím sám porušoval zákon.[6]

Nejvyšší soud judikoval, že zaměstnanci, který nesplňuje předpoklady odborné kvalifikace stanovené právním předpisem pro výkon práce pedagogického pracovníka, lze dát výpověď i přes to, že ZPP stanoví možnost vykonávat tuto práci po nějakou dobu i bez splnění požadavků na odbornou kvalifikaci.[7]

Nejvyšší soud rovněž vyslovil názor, že pro podání výpovědi podle ustanovení § 52 písm. f) ZP „není významné, zda ke stanovení předpokladů došlo právním předpisem již před vznikem pracovního poměru nebo teprve v době jeho trvání“.[8] Z tohoto plyne, že lze dát výpověď i pedagogickému pracovníkovi, který nesplňuje požadavky na odbornou kvalifikaci a jehož pracovní poměr vznikl před účinností ZPP.

3. Může být pro nadbytečnost propuštěn pedagogický pracovník, který splňuje předpoklad odborné způsobilosti, i když je jediným odborně způsobilým pedagogickým pracovníkem?

Ano, je to možné. Pro platnost výpovědi z důvodu nadbytečnosti (tedy podle ustanovení § 52 písm. c) zákoníku práce) platí, že je zcela na rozhodnutí zaměstnavatele, který ze zaměstnanců je nadbytečný a soud není oprávněn v tomto směru rozhodnutí zaměstnavatele přezkoumávat.[9] „Zákon uvedeným způsobem zaměstnavateli umožňuje, aby reguloval počet svých zaměstnanců a jejich kvalifikační složení tak, aby zaměstnával jen takový počet zaměstnanců a v takovém kvalifikačním složení, jaké odpovídá jeho potřebám.“[10] Samozřejmě není možné, aby výběr nadbytečných zaměstnanců byl diskriminační.[11]

4. Může pedagogický pracovník, který učí 4 „kvalifikované“ a 16 „nekvalifikovaných“ hodin, tyto hodiny učit i po 1. 1. 2015?

Ano, může. Na základě ustanovení § 22 odst. 5 ZPP je pedagogický pracovník, který vedle přímé pedagogické činnosti, pro kterou má odbornou kvalifikaci, vykonává také další přímou pedagogickou činnost v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, pro kterou nemá odbornou kvalifikaci, splňuje pro pracovní právní účely předpoklad odborné kvalifikace.

Lze tedy říci, že stačí, aby pedagogický pracovník učil jednu „kvalifikovanou“ hodinu a je tím pádem považován za odborně kvalifikovaného i pro zbytek přímé pedagogické činnosti.

5. Může se do konkurzního řízení na obsazení místa ředitele školy přihlásit fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad odborné způsobilosti?

Předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy jsou stanoveny v ustanovení § 5 ZPP. Mezi tyto předpoklady samozřejmě patří i odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává.

V souladu s ustanovením § 166 odst. 2 zákona č. [561/2004](#) Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), zřizovatel jmenuje ředitele školské právnické

osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace nebo vedoucího organizační složky státu nebo její součásti na vedoucí pracovní místo na základě jím vyhlášeného konkursního řízení. Náležitosti konkursního řízení stanoví vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisích, která nestanoví, že do konkursního řízení se může přihlásit pouze odborně kvalifikovaný pedagog.

Podle ustanovení § 32a ZPP rovněž platí, že ředitelem školy může být fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad odborné kvalifikace, pokud získala vzdělání studiem v akreditovaném magisterském studijním programu a nejpozději do dvou let ode dne, kdy začala vykonávat činnost ředitele školy, zahájí studium, kterým potřebný předpoklad získá, a toto studium úspěšně ukončí.

Lze tedy uzavřít, že do konkursního řízení se může přihlásit i fyzická osoba bez odpovídající odborné kvalifikace, avšak lze předpokládat, že šance na úspěch v konkursním řízení nebudou zrovna valné.

Závěr

Ustanovení §§ 32 a 32a ZPP mají dopad do pracovněprávní oblasti. V tomto článku byly zodpovězeny pouze některé z mnoha otázek, které jsou v současné době velmi aktuální. Závěrem je vhodné upozornit na speciální e-mailovou adresu, kterou od 30. dubna 2014 zřídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (kvalifikace@msmt.cz) a která je určena výhradně pedagogickým pracovníkům pro případné dotazy ohledně jejich odborné kvalifikace a možnosti vykonávat pedagogickou činnost i po 1. lednu 2015.[12]

Mgr. Michal Smejkal

[1] Srov. § 1 odst. 1 a odst. 2 ZPP.

[2] Tento předpoklad je stanoven v ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) ZPP.

[3] Původně se jednalo o přechodné období pěti let.

[4] § 32 odst. 1, písm. c) ZPP: „Fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b), může vykonávat přímou pedagogickou činnost po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, jestliže v době vzniku základního pracovněprávního vztahu neuskutečňovaly vysoké školy pro výuku odborných předmětů ve střední a vyšší odborné škole akreditovaný magisterský studijní program příslušného studijního oboru; v tomto případě se získáním nejvyššího dosažitelného vzdělání v příslušném oboru považuje předpoklad odborné kvalifikace pro pracovněprávní účely za splněný.“

[5] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

[6] VALENTA, Jiří. Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem. 5. aktualizované vydání. Nakladatelství ANAG, 2013, 920 s. S. 440-445.

[7] Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 1998, sp. zn. 2 Cdon 1683/97.

[8] Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 1998, sp. zn. 2 Cdon 1683/97.

[9] Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. října 2007, sp. zn. 21 Cdo 3338/2006.

[10] Tamtéž.

[11] FETTER, Richard, W. Kdy je výpověď pro nadbytečnost platná? Měsíc.cz [online], publikováno 16. 8. 2011 [cit. 14. 5. 2014]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[12] Tisková zpráva Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 30. dubna 2014.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 14. 5. 2014]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

Další články:

- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci – 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Home office v Česku, Německu a Rakousku: je česká právní úprava práce na dálku dostatečně flexibilní?](#)
- [Postoupení pohledávky na náhradu škody v pracovněprávních vztazích](#)
- [Návrh zákona o digitálních platformách přináší více, než se na první pohled zdá](#)
- [Odposlechy na pracovišti, policejní vyšetřování a skončení pracovního poměru](#)
- [Odpovědnost zaměstnance za schodek](#)
- [Konec improvizace v odměňování: zamyšlení nad návrhem transpozice směrnice o transparentním odměňování](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci – 1. díl](#)
- [Genderový audit jako strategický nástroj zaměstnavatele: Jak se připravit na implementaci směrnice 2023/970?](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)